

BIULETYN UZDROWISKOWY

Nr 12 (71)

Stowarzyszenie
Gmin
Uzdrawiskowych RP

BIULETYN UZDROWISKOWY

Stowarzyszenie
Gmin
Uzdrowiskowych RP

Redakcja

Bogusław Sawicki – redaktor naczelny, **Wojciech Fułek** – redaktor językowy,
Jan Golba – redaktor tematyczny, **Iwona Drozd** – sekretarz redakcji

Rada Naukowa

Andrzej Rapacz (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu),
Elżbieta Węclawowicz-Bilska (Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki),
Marek Zdebel (Uniwersytet Śląski w Katowicach),
Janusz Szopa (Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach),
Diana Dryglas (Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie),
Tomasz Wołowicz (Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie),
Janka Zálešáková (St. Elisabeth University, Słowacja),
Honorata Danilcenko (Litewski Uniwersytet Rolniczy, Litwa),
Purshottam Das Gupta (Gujarat University, India)

Lista recenzentów znajduje się na stronie internetowej czasopisma

<http://sgurp.pl/wydawnictwo/biuletyn-uzdrowiskowy.html>

Wersja papierowa jest wersją pierwotną

Adres Redakcji

Stowarzyszenie Gmin Uzdrowiskowych RP
33-380 Krynica-Zdrój, ul. Czarny Potok 27/24
tel. 18 477 74 50

e-mail: biuro@sgurp.pl

„Biuletyn Uzdrowiskowy” jest indeksowany w bazach:

CEON Biblioteka Nauki

BazHum

Index Copernicus International

The Central European Journal of Social Sciences and Humanities (CEJSH)

Fotografie:

Archiwum SGU RP

Archiwa UMiG Członkowskich SGU RP

Fotografia na okładce: *Kazimierza Wielka z lotu platka*, fot. Marcin Hołda

Skład i opracowanie graficzne:

Agencja marketingowa Digital Places

Biurowiec Pasażu Krynickiego

ul. Kraszewskiego 1/406

33-380 Krynica-Zdrój

www.digitalplaces.pl

ISSN 2543-9766

Grudzień 2021, Nakład 300 egz.

Spis treści

Od Redakcji	4
-------------------	---

Z ŻYCIA SGU RP

Posiedzenia Zarządu SGU RP w 2021 r. (<i>I. Drozd</i>)	6
Walne Zebranie Członków SGU RP w Ciechocinku (<i>I. Drozd</i>)	11
Sytuacja gmin uzdrowiskowych przed, i w dobie pandemii COVID -19 (<i>J. Golba</i>)	16

Z ŻYCIA UZDROWISK

645. rocznica lokacji Rymanowa i 145-lecia powstania Uzdrowiska Rymanów-Zdrój.	23
---	----

KONKURS EKO HESTIA SPA

Muszyna Laureatem VI edycji konkursu EKO HESTIA SPA (<i>I. Drozd</i>)	25
Podsumowanie sześciu edycji konkursu (<i>W. Futek</i>)	29

PROMOCJA

Wsparcie działalności MŚP z branży turystyki oraz zwiększenie rozpoznawalności Małopolski jako turystycznej marki gospodarczej (<i>Tu Małopolska</i>)	34
---	----

PREZENTACJA GMIN CZŁONKOWSKICH SGU RP

Gmina Czarny Dunajec	38
Gmina Górowo Iławeckie	43
Gmina Kazimierza Wielka	48

Od Redakcji

Szanowni Państwo,

Serdecznie zapraszamy do lektury kolejnego numeru czasopisma „Biuletyn Uzdrawiskowy”.

W 2021 roku zarząd SGU RP zintensyfikował działania mające na celu poprawę sytuacji finansowej i podjęcie zmian w odpowiednich regulacjach prawnych mających wpływ na funkcjonowanie miast i gmin uzdrawiskowych. Udział w konferencjach, spotkaniach z Ministrami, Posłami oraz posiedzeniach, m.in. Parlamentarnego Zespołu ds. Lecznictwa Uzdrawiskowego, Gmin Uzdrawiskowych i Mundurowej Służby Zdrowia, a także poczynione w ich trakcie ustalenia dają nadzieję na pozytywne rozwiązanie problemów dot. uzdrawisk. Sukcesem możemy nazwać utworzenie Programu Priorytetowego Klimatyczne Uzdrawiska; wpisanie uzdrawisk w Strategię Rozwoju województw; wydzielenie w RPO specjalnych środków na uzdrawiska oraz przyznanie gminom dodatkowego wsparcia w wysokości ok. 250 mln w ramach Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład.

Walne Zebranie SGU RP w Ciechocinku podsumowało kolejny rok działalności zarządu Stowarzyszenia. Głównym tematem związanym z uzdrawiskami i przewijającym się wielokrotnie w ubiegłorocznych pracach zarządu SGU RP była troska o finanse samorządów oraz konieczność nowelizacji ustawy uzdrawiskowej w zakresie dot. dotacji uzdrawiskowej na rok 2022 i 2023.

Komisja Konkursowa wyłoniła Laureata VI edycji konkursu EKO HESTIA SPA. Do grona Laureatów dołączyło Miasto i Gmina Uzdrawiskowa Muszyna. Już w kwietniu 2022 roku rozpoczniemy VII edycję konkursu EKO HESTIA SPA.

Z końcem 2020 roku rodzina uzdrawiskowa Stowarzyszenia Gmin Uzdrawiskowych RP powiększyła się o trzy gminy: Czarny Dunajec, Górowo Iławeckie i Kazimierza Wielka. Tym samym, liczba miast i gmin zrzeszonych w Stowarzyszeniu wzrosła do 45.

Pamiętajmy, że działając wspólnie mamy wpływ na budowanie dobrego otoczenia dla gmin uzdrowiskowych, stajemy się jeszcze silniejsi, a dbając o ochronę wyjątkowo specyficznych interesów gmin uzdrowiskowych, mamy większe szanse na odniesienie sukcesów.

Tradycyjnie na łamach czasopisma prezentujemy gminy członkowskie należące do SGU RP. W numerze bieżącym prezentacja nowoprzyjętych gmin: Czarny Dunajec, Górowo Iławeckie i Kazimierza Wielka.

Iwona Drozd
Kierownik Biura SGU RP

Z ŻYCIA SGU RP

Posiedzenia Zarządu SGU RP

w 2021 r.

(I. Drozd)

Dnia 10 czerwca 2021 roku w Pensjonacie Parkowy Dworek w Rabce-Zdroju odbyło się posiedzenie Zarządu Stowarzyszenia Gmin Uzdrawiskowych RP.

W zebraniu udział wzięli: Jan Golba, prezes zarządu (burmistrz Muszyny); Leszek Dzierżewicz, zastępca prezesa (burmistrz Cieclocinka); Jerzy Łuźniak, zastępca prezesa (prezydent Jeleniej Góry) oraz członkowie zarządu Aleksandra Gosk (przedstawiciel Sopotu) i Wojciech Farbaniec (burmistrz Rymanowa). Na posiedzenie zaproszeni zostali: Mirosława Boduch (przewodnicząca Komisji Rewizyjnej SGU RP), Paweł Skrzywanek (doradca prezesa NFOŚiGW), Leszek Świder (burmistrz Rabki-Zdroju) i Małgorzata Gromala (z-ca burmistrza Rabki-Zdroju).

Posiedzenie Zarządu zostało zwołane w celu zatwierdzenia sprawozdania z wykonania

przychodów i wydatków stowarzyszenia oraz przyjęcia sprawozdania z działalności Zarządu SGU RP za rok 2020 r.

Najważniejszymi kwestiami dyskutowanymi na posiedzeniu były sprawy związane z działaniami Zarządu podejmowanymi na rzecz uzyskania wsparcia finansowego dla gmin uzdrawiskowych w ramach „Programu Polskie Uzdrawiska” oraz utworzenia programu priorytetowego NFOŚiGW „Klimatyczne Uzdrawiska.”

Jan Golba, prezes Zarządu omówił wystąpienia Zarządu SGU RP związane z trudną sytuacją finansową samorządów, działaniami podejmowanymi na rzecz uruchomienia rehabilitacji pocovidowej w uzdrawiskach oraz utworzenia programu wsparcia dla gmin uzdrawiskowych. Prezes Jan Golba poinformował, że gminy uzdrawiskowe jako

beneficjenci KPO są wprost wpisane, jedynie do komponentu dot. zielonego ładu. Formalnie „Program Polskie Uzdrawiska” nie jest wpisany do KPO. Zarząd SGU RP wystosował do J. Gowina, wiceprezesa Rady Ministrów i zarazem Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii pismo w sprawie wydzielenia w ramach RFIL kwoty 1 mld zł i stworzenia Programu Polskie Uzdrawiska z przeznaczeniem na pomoc dla miast i gmin uzdrowiskowych oraz obszarów ochrony uzdrowiskowej.

Burmistrz Leszek Świder podziękował Zarządowi SGU RP za wybór uzdrowiska Rabka-Zdrój na organizację posiedzenia zarządu.

Jednocześnie złożył podziękowania za monitorowanie i szybkie reagowanie stowarzyszenia w sprawach ważnych dla gmin uzdrowiskowych i uzdrowisk. W szczególności za kroki podejmowane w celu tworzenia nowych programów wsparcia dla uzdrowisk, podejmowanie kwestii dot. opłaty i dotacji uzdrowiskowej, analizę projektu i przygotowanie uwag do KPO i wiele innych. Burmistrz Rabki-Zdroju podkreślił, że wspólne działania gmin realizowane w ramach stowarzyszenia są zauważalne i przynoszą wymierne efekty.

Miejscem drugiego posiedzenia Zarządu SGU RP było uzdrowisko termalne Uniejów.

Posiedzenie zarządu w Rabce Zdroju

Przedstawiciele Zarządu SGU RP wraz z Mirosławem Madajskim, zastępcą burmistrza Uniejowa obradowali dnia 27 września 2021 r. w Aparthotelu „Termy Uniejów.”

Uczestnicy posiedzenia, poza sprawami związanymi z bieżącymi działaniami realizowanymi przez SGU RP dyskutowali nad kwestiami związanymi z organizacją jubileuszu 30-lecia SGU RP oraz wsparciem dla gmin górskich przyznanym w ramach RFIL. Przyznanie dofinansowania tylko dla wybranej grupy gmin, wywołało falę krytyki i niezadowolonia wśród pozostałej części gmin, które nie zostały objęte pomocą. W ramach tego dofinansowania środki finansowe otrzymało 21 gmin uzdrowiskowych. Kwota wsparcia w ramach RFIL dla tych gmin wyniosła prawie 90 mln zł. Jednym z kryteriów ubiegania się o wsparcie było położenie gminy na wysokości co najmniej 500 m n.p.m. Prezes Zarządu SGU RP podkreślił, że stowarzyszenie nie zabiegało o uzyskanie wsparcia dla wybranej grupy gmin, tj. dla gmin górskich. Zarząd SGU RP podejmuje starania o uzyskanie wsparcia dla wszystkich gmin uzdrowiskowych oraz gmin posiadających obszary ochrony uzdrowiskowej.

Leszek Dzierżewicz (burmistrz Ciechocinka) oraz Jerzy Łuźniak (prezydent Jeleniej Góry) zrelacjonowali swój udział w posiedzeniu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego w dniu 27 września 2021 r. Jednym z tematów posiedzenia Komisji Wspólnej była dyskusja na temat możliwości wsparcia

gmin uzdrowiskowych z funduszu covidowego. Przedstawiciele zarządu SGU RP przedstawili trudną sytuację gmin powstałą w następstwie pandemii COVID-19. Podkreślono, że gminy uzdrowiskowe potrzebują nie tylko zrekompensowania utraconych dochodów, ale też wsparcia inwestycyjnego.

Kolejnym tematem omawianym na posiedzeniu były działania podejmowane w zakresie ochrony środowiska. Z informacji przesłanych do biura SGU RP wynika, że gminy uzdrowiskowe planują złożyć wnioski w ramach programu Klimatyczne Uzdrowiska na kwotę prawie 190 mln. zł. W podziale na części programu priorytetowego planowane wykorzystanie środków w ramach programu wynosi ok. 45 mln zł w **Części 1) Adaptacja do zmian klimatu** i ok. 140 mln zł w **Części 2) Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej na terenie gmin uzdrowiskowych**. Środki własne samorządów (stanowiące wkład własny) zadeklarowane do wykorzystania to kwota ponad 50 mln zł. Kwota niewykorzystana to ok. 60 mln zł. Niektóre z gmin poinformowały, że nie są zainteresowane uzyskaniem wsparcia w ramach programu „Klimatyczne Uzdrowiska” lub też zadeklarowały złożenie wniosków na kwoty niższe niż ustalono podczas spotkania w Ciechocinku. Po analizie zebranych danych i mając na uwadze ustalenia Walnego Zebrania Członków SGU RP w Ciechocinku, zarząd SGU RP zarekomendował, aby gminy składały wnioski do programu zgodnie z przedstawionymi wcześniej

Posiedzenie zarządu w Uniejowie

deklaracjami, tj. bez zachowania średnich kwot wsparcia wyliczonych podczas walnego zebrania. Pozwoli to na efektywne wykorzystanie środków programu i uzyskanie zakładanego w programie efektu ekologicznego w gminach.

Trzecie i zarazem ostatnie posiedzenie Zarządu SGU RP w 2021 roku miało miejsce dnia 8 grudnia w Muszynie. W obradach Zarządu uczestniczył Jan Golba, prezes zarządu; członkowie zarządu Aleksandra Gosk (przedstawiciel Sopotu) i Wojciech Farbaniec (burmistrz Rymanowa). Leszek

Dzierżewicz, (zastępca prezesa Zarządu) uczestniczył w posiedzeniu za pośrednictwem aplikacji TeamLink.

Posiedzenie Zarządu zostało zwołane w celu zatwierdzenia sprawozdań oraz przyjęcia budżetu i planu działania Stowarzyszenia Gmin Uzdrawiskowych RP na 2022 rok. Dyskutowano również na temat zaawansowania prac dot. projektu zmian w ustawie uzdrawiskowej i programu priorytetowego Klimatyczne Uzdrawiska. Zarząd nadal podejmuje działania w zakresie uzyskania dla

gmin uzdrowiskowych i o.o.u. wsparcia w ramach POLSKIEGO ŁADU lub RFIL.

Niezmiernie ważnym punktem zaplanowanym na dzień 8 grudnia był udział przedstawicieli Zarządu SGU RP w Nadzwyczajnej Sesji Rady Miasta i Gminy Uzdrowiskowej Muszyna. Podczas sesji uroczystie ogłoszono, że Laureatem VI edycji konkursu EKO HESTIA SPA została gmina Muszyna. Nagrodę w postaci statuetki oraz czeku na 100 tysięcy złotych przekazano na ręce dr Jana Golby - burmistrza Muszyny.

Gminy biorące udział w konkursie EKO HESTIA SPA musiały wykazać się systematycznymi i kompleksowymi działaniami na rzecz ochrony środowiska zrealizowanymi w ciągu ostatnich 5 lat. Wśród finalistów tegorocznej edycji to właśnie proekologiczne inwestycje i aktywności muszyńskiego uzdrowiska, zrealizowane w latach 2016-2020, zdobyły w tym roku największe uznanie Komisji konkursowej. Zwróciła ona szczególną uwagę na szeroki wachlarz realizowanych zadań proekologicznych, ważnych nie tylko dla mieszkańców i kuracjuszy, ale i dla całego regionu Sądecki.

EKO HESTIA SPA to jedyny konkurs przeznaczony wyłącznie dla polskich uzdrowisk, w którym oceniane są najciekawsze inicjatywy i inwestycje, związane z ochroną środowiska i edukacją ekologiczną, realizowane systematycznie przez polskie kurorty w poprzedzających 5 latach. Fundatorem

nagrody głównej w konkursie jest ERGO Hestia. Dotychczasowi laureaci to: Uniejów, Busko-Zdrój, Inowrocław, Łądek-Zdrój oraz Dębica (uzdrowisko Latoszyn-Zdrój). Konkurs jest organizowany przez Grupę ERGO Hestia (również fundatora nagrody) oraz Stowarzyszenie Gmin Uzdrowiskowych RP. Zwycięzca może przeznaczyć nagrodę finansową wyłącznie na kolejne inwestycje i działania, związane z ochroną środowiska. Do tej pory przeznaczono już łącznie na ten cel 600 000 zł.

Posiedzenie zarządu SGU RP w Muszynie

Z ŻYCIA SGU RP

Walne Zebranie Członków SGU RP w Ciechocinku

(I. Drozd)

Dnia 15 lipca 2021 r. w Ciechocinku obradowali przedstawiciele gmin uzdrowiskowych zrzeszonych w Stowarzyszeniu Gmin Uzdrowiskowych RP. Do stowarzyszenia należy obecnie 45 gmin, które posiadają na swoim terenie uzdrowiska lub obszary ochrony uzdrowiskowej, albo też pretendują do uzyskania statusu uzdrowiska.

Głównym celem Walnego Zebrania SGU RP było zatwierdzenie sprawozdań za rok 2020. Spotkanie było też okazją do dyskusji na tematy ważne dla gmin uzdrowiskowych. Rozmawiano o trudnej sytuacji finansowej uzdrowisk i ich przyszłości w pocovidowej rzeczywistości, otwarciu na nowe rynki oraz możliwości realizacji inwestycji proekologicznych w ramach programu priorytetowego NFOŚiGW „Klimatyczne Uzdrowiska”.

W sprawozdaniu za rok 2020 prezes zarządu SGU RP dr Jan Golba podkreślał, że *„Lecznictwo uzdrowiskowe, turystyka, turystyka uzdrowiskowa, i branże z nimi powiązane są podstawą funkcjonowania uzdrowisk. Wstrzymanie tej działalności w całym sezonie lub w jego większej części, to wyrok finansowy na gminy uzdrowiskowe, jedynie odwleczony w czasie. Turystyka, (w tym turystyka uzdrowiskowa i lecznictwo uzdrowiskowe) charakteryzuje się ogromnym efektem mnożnikowym w gospodarce, dlatego zwiększenie nakładów na inwestycje związane z rozwojem funkcji turystycznych, oznacza wsparcie znacznie wykraczające poza samą branżę turystyczną.”*

Gminy uzdrowiskowe pokładały ogromne nadzieje w zapowiadanych przez rząd, a tworzonych w ramach KPO Programie Polskie Uzdrowiska. Niestety, przygotowujemy

przez wiele miesięcy program nie został ostatecznie przyjęty, a rząd w żaden sposób nie wsparł gmin uzdrowiskowych. Wobec ni-
kłych szans wsparcia gmin uzdrowiskowych
w ramach KPO, gminy uzdrowiskowe nadal
domagają się wsparcia i realizacji Programu
Polskie Uzdrowiska poprzez Rządowy Fun-
dusz Inwestycji Lokalnych.

Oczekiwanym przez gminy uzdrowiskowe
i obszary ochrony uzdrowiskowej instrumen-
tem wsparcia jest stworzony przez NFOŚiGW
nowy program „Klimatyczne Uzdrowiska”.
Program „Klimatyczne Uzdrowiska” ma na
celu wsparcie samorządów posiadających
status uzdrowiska lub obszaru ochrony
uzdrowiskowej w zwiększeniu odporności
na skutki zmian klimatu. Został on ogłoszony
na początku lipca br., a gminy mogą apli-
kować o środki w ramach tego programu
od dnia 15 lipca. Jest to pierwszy taki pro-
gram przygotowany przez NFOŚiGW dla
gmin uzdrowiskowych.

Obecny na spotkaniu doradca Prezesa
NFOŚiGW Paweł Skrzywanek poinformo-
wał, że budżet programu wyniesie 250 mln zł.
Nabór będzie się odbywał w trybie ciągłym
i potrwa do 2024 roku, bądź do wyczerpania
środków programu. Program będzie składał
się z dwóch części: 1) Adaptacja do zmian
klimatu i część 2) Wspieranie efektywności
energetycznej w budynkach użyteczności
publicznej na terenie gmin uzdrowisko-
wych, koordynowanej przez Departament

Efektywności Energetycznej oraz Departa-
ment Adaptacji do Zmian Klimatu NFOŚiGW.

Uczestnicy Walnego Zebrania Członków
SGU RP w Ciechocinku postanowili, aby SGU
RP przyjęło rolę koordynatora w zakresie
wniosków inwestycyjnych składanych przez
gminy w ramach programu „Klimatyczne
Uzdrowiska”. W związku z ograniczonym do
250 mln zł budżetem programu (potrzeby
inwestycyjne gmin w tym zakresie wynoszą
ponad 700 mln zł) przedstawiciele gmin
zdecydowali o równym podziale środków
programu dla wszystkich 51 gmin. Wg usta-
leń każda z gmin może złożyć wniosek in-
westycyjny w kwocie nie przekraczającej 4
mln zł w Części 2) Wspieranie efektywności
energetycznej w budynkach użyteczności
publicznej na terenie gmin uzdrowisko-
wych (dotacja) oraz wniosek w kwocie nie
przekraczającej 1 mln zł w Części 1) Ada-
ptacja do zmian klimatu (pożyczka). SGU
RP będzie na bieżąco monitorowało
wykorzystanie programu.

Ponieważ, zapisany w programie stopień
dofinansowania projektów inwestycyjnych
wynosi maksymalnie 70%, a gminy uzdro-
wiskowe są w bardzo trudnej sytuacji fi-
nansowej (nie zawsze pozwalającej im na
zabezpieczenie środków na wkład własny),
uczestnicy Walnego Zebrania zdecydowali
o przygotowaniu wystąpienia do prezesa
NFOŚiGW w sprawie podniesienia wysoko-
ści dofinansowania inwestycji realizowanych

w ramach programu „Klimatyczne Uzdrowiska” do poziomu 85-90%. Włodarze gmin zwracali uwagę, że wszystkie gminy uzdrowskowe na skutek lockdownu z tytułu wystąpienia pandemii COVID-19 straciły i dalej tracą olbrzymią część dochodów, które były bezpośrednio związane z lecznictwem uzdrowskowym i turystyką. Gminy uzdrowskowe utraciły dochody z tytułu opłaty uzdrowskowej, PIT-u, CIT-u, czynszów najmu i dzierżaw, a spółki komunalne zależne od gminy utraciły przychody z opłat za wodę, ścieki, odpady, gdyż ich główni odbiorcy zaprzestali prowadzenia działalności turystycznej i uzdrowskowej (nie funkcjonowały sanatoria, hotele, lokale gastronomiczne, handlowe, salony fryzjerskie, manicure, pedicure, transport publiczny).

Aprobatę przedstawiciele samorządów zyskała natomiast informacja w sprawie refundacji dla j.s.t. utraconych dochodów z tytułu PIT w ramach „Polskiego Ładu”. Dyskusja dotyczyła również wykorzystania złóż wód leczniczych w uzdrowskach przez podmioty inne niż spółki państwowe, czy samorządu wojewódzkiego. Włodarze gmin zwracali uwagę na duży problem w wykorzystaniu wody geotermalnej i leczniczej dla celów balneologicznych czy rekreacyjnych przez samorządy gminne czy podmioty nie posiadające koncesji na ich wykorzystanie. Zaproponowano, aby w tym przypadku przyjąć słowacki model wykorzystania wód leczniczych i geotermalnych który polega na przyznaniu prawa do korzystania z zasobów wód

w przypadku ich niepełnego wykorzystania przez przedsiębiorcę. Zdecydowano również o zwiększeniu ilości analiz i raportów wykonywanych w ramach stowarzyszenia.

Osoby biorące udział w spotkaniu miały okazję zapoznać się z ofertą autobusów elektrycznych produkowanych przez firmę ARP E-VEHICLES Sp. z o.o. Autobus elektryczny PILEA to pierwszy w kraju autobus z baterią pod podwoziem. Jest to całkowicie polski projekt, powstały w trosce o czystość powietrza i redukcję hałasu. Nowatorskie rozmieszczenie baterii to poprawa parametrów trakcyjnych, a synchroniczny wielofazowy silnik z magnesami trwałymi to gwarancja wysokiej sprawności. Autobus posiada innowacyjne baterie do szybkiego ładowania LTO – tylko 15 minut do 90% pojemności.

Drugi dzień Walnego Zebrania to tradycyjnie zwiedzanie uzdrowska, w którym odbywają się obrady. Ciechocinek zwany jest „Perłą Uzdrowsk Polskich” i jest jednym z najpopularniejszych miast uzdrowskowych w Polsce. Uzdrowsko posiada wiele atrakcji turystycznych związanych z wyjątkową historią, unikatowym położeniem oraz niepowtarzalnym mikroklimatem. Niezaprzeczalną atrakcją Ciechocinka są słynne dywany kwiatowe, których układ i kompozycja zmienia się co roku. Do uzyskania efektownych kompozycji, w uzdrowsku wysadza się kwiaty i inne rośliny ozdobne w różnych odmianach i gatunkach. Dywany są pielęgnowane i strzyżone, dzięki czemu

Uczestnicy Walnego Zebrania SGU RP w Ciechocinku

Autobus elektryczny Pilea

mają efektowny wygląd przez cały sezon letni. Na obsadzenie dywanów kwiatowych zużywa się rocznie ok. 300 tys. sadzonek roślin. Najpiękniejsze kobierce zobaczyć można na zaprojektowanych już w 1934 r. Paterach Hellwiga -najchętniej odwiedzanym ciągu spacerowym w uzdrowisku.

Swoje istnienie Ciechocinek zawdzięcza złożom solanek, które dzięki obecności chlorku sodu, związków wapnia, magnezu, żelaza, wolnego siarkowodoru, jodu bromu i innych mikroelementów posiadają znakomite właściwości lecznicze. Solanka czerpana jest głównie ze źródła Grzybek, nad którym stoi charakterystyczna fontanna. W Ciechocinku znajdują się trzy tężnie – ustawione w kształcie podkowy. Podstawę tężni stanowi około 7000 wbitych w ziemię dębowych pali, na których umieszczono świerkowo-sosnową konstrukcję wypełnioną tarniną, po której spływa solanka. Wysokość tężni wynosi 15,8 m, zaś ich łączna długość to 1741,5 m. Solankę do tężni pompuje się ze źródła nr 11 (fontanna "Grzybek") i wstacza na górę

do korytek zainstalowanych na ich szczycie. Stąd solanka przesącza się kroplami po ścianach tężni i pod wpływem wiatru i promieni słonecznych intensywnie paruje. Wokół tężni tworzy się bogaty w jod mikroklimat tworzący naturalne, lecznicze inhalatorium.

Wodny plac zabaw dla dzieci w Ciechocinku to trzeci największy obiekt tego typu w Polsce. Znajduje się obok parku linowego i kortów tenisowych, w bezpośrednim sąsiedztwie tężni. Na 700 m², w dwóch nieckach basenowych znajduje się kilkanaście atrakcji wodnych wraz z okazałym, kilkumetrowym zamkiem z fontannami. W instalacji krąży ponad 70 m sześciennych wody podgrzewanej dla komfortu użytkowników. W ramach rozbudowy wodnego placu zabaw w 2020 roku powstał dodatkowo kompleks czterech zjeżdżalni – w tym czterotorowa, pontonowa i tzw. „anakonda” o długości aż 110 metrów. Z nowej części placu zabaw korzystać mogą osoby w wieku od 12 lat, także dorośli.

Z ŻYCIA SGU RP

Sytuacja gmin uzdrowiskowych przed, i w dobie pandemii COVID -19

(J. Golba)

W ostatnich dekadach w gminach uzdrowiskowych obserwowano systematyczny rozwój, liczne inwestycje w infrastrukturę publiczną uzdrowiskową, turystyczną, komunalną, kulturalną i środowiskową, wysoki przyrost liczby turystów oraz dynamiczne zwiększanie dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

Gminy uzdrowiskowe corocznie obserwowały tendencję wzrostową w zakresie wielu dochodów, a szczególnie w odniesieniu do opłaty uzdrowiskowej i dotacji uzdrowiskowej, podatku od nieruchomości oraz wpływów z PIT i CIT. Tylko wpływy z tytułu opłaty uzdrowiskowej rosły rok do roku w granicach 9-11%.

W roku 2010 kwota wpływów z opłaty uzdrowiskowej wyniosła we wszystkich gminach 37 677 825 zł, a w 2019 r. 71 655 989 zł.

Stanowi to wzrost opłaty uzdrowiskowej o 90% na przestrzeni jednej dekady. Identyfikacyjna sytuacja miała miejsce w przypadku dotacji uzdrowiskowej. Średnioroczny wzrost w poszczególnych gminach wahał się w granicach 8-13%. W konkretnych wartościach liczbowych dotacja uzdrowiskowa w 2010 r. wyniosła 32 597 951 zł, a w 2019 r. 61 636 242 zł. Oznacza to, że w ostatnim 10-leciu kwota dotacji uzdrowiskowej wzrosła o 89%.

Dużą dynamikę przyrostu przychodów obserwowano także w przypadku przychodów z podatku PIT i CIT. Dynamika jest różna w poszczególnych gminach, ale można dostrzec pewną prawidłowość, która wskazuje, że od 2015 roku zdecydowanie przekraczała ona 12%, a w niektórych latach nawet 18% (rok 2017 i 2019). Wskazuje to między innymi na to, że w gminach tych pojawiały się nowe zakłady pracy i nowe miejsca pracy, a tym

samym wzrastało zatrudnienie i dochody z podatku PIT.

Korzystając z własnego budżetu, ale też środków unijnych i funduszy krajowych gminy uzdrowiskowe intensywnie inwestowały w swój rozwój. Realizowano nowe inwestycje, rozwijały się nowe branże i firmy, w szczególności te związane z działalnością turystyczną i uzdrowiskową, powstawały unikalne produkty turystyczne i uzdrowiskowe.

W roku 2020 branża turystyczno-uzdrowiskowa w sposób wyjątkowo drastyczny została dotknięta skutkami epidemii COVID-19, bo praktycznie 90 % działalności uzdrowisk przestało z dnia na dzień funkcjonować. Od marca 2020 r. nie działały sanatoria, szpitale uzdrowiskowe, hotele, pensjonaty, gastronomia, domy kultury, kluby fitness, zakłady kosmetyczne i fryzjerskie, stoki narciarskie itd. Miejsowości uzdrowiskowe zamarty całkowicie pomimo tego, że w innych miejscowościach kraju życie gospodarcze toczyło się w miarę normalnie. Działały tam zakłady przemysłowe i usługowe, a ograniczenia sanitarne dotyczyły tylko życia publicznego, kulturalnego, sportowego czy gastronomii. Tymczasem w odniesieniu do turystyki, ze względu na specyfikę kontaktów społecznych, przyjęto się jako pewnik, że w tej branży transmisja wirusa jest szybsza i większa niż ma to miejsce w pozostałych działach gospodarki, stąd restrykcje były bardzo dotkliwe i nie ograniczyły się tylko do restrykcji sanitarnych, ale do wprowadzenia

zakazu prowadzenia działalności gospodarczej w całym sektorze uzdrowiskowym i turystycznym.

Kryzys wywołany przez pandemię COVID-19 spowodował w gminach uzdrowiskowych skumulowanie wszystkich negatywnych skutków jakie wystąpiły w gospodarce kraju i samorządach. Gminy uzdrowiskowe przez wprowadzane okresowo lockdowny prawie całkowicie zostały pozbawione dochodów z opłaty uzdrowiskowej, która była przeznaczona na realizację kosztownych zadań uzdrowiskowych i inwestycyjnych określonych w art. 46 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecnictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych.

Specyfika gmin uzdrowiskowych, która przepisem art. 46 ustawy nakłada na nie dodatkowe, bardzo kosztowne zadania nieznanne innym gminom i oparcie całej działalności tych gmin na lecnictwie uzdrowiskowym i turystyce, spowodowała, że pandemia COVID-19 wywołała doraźnie bardzo negatywne skutki w finansach takich gmin i w **najbliższych latach wciąż będzie je wywoływać**. Konstrukcja przepisu art. 49 ust. 1 ustawy uzdrowiskowej, który zakłada, że „Gmina uzdrowiskowa realizująca zadania, o których mowa w art. 46, otrzymuje dotację z budżetu państwa w wysokości równej wpływom z tytułu opłaty uzdrowiskowej pobranej w uzdrowisku w roku poprzedzającym rok bazy w rozumieniu ustawy z dnia

13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 38 i 694), spowoduje, że zmniejszenie wpływów z opłaty uzdrowiskowej w roku 2020 i 2021 **pociągnie za sobą automatyczne zmniejszenie wpływów z dotacji uzdrowiskowej** w następnych latach, czyli w roku 2022 i 2023. Jest to pewnik, bo reperkusje kryzysu turystycznego są nadal odczuwalne w finansach gmin uzdrowiskowych i przewiduje się, że będą jeszcze odczuwalne w roku 2022 i nawet w 2023.

Dla gmin uzdrowiskowych charakterystycznym jest to, że dynamiczny rozwój gospodarki w okresie pandemii i po pandemii nie przekłada się na zwiększenie dochodów tego typu gmin, bowiem o ich dochodach nie decyduje przemysł czy usługi przemysłowe, ale przede wszystkim branża turystyczna i uzdrowiskowa, która zaczęła funkcjonować w pełnym zakresie dopiero od czerwca 2021 r.

W roku 2020 gminy uzdrowiskowe pomimo wzrostu indywidualnych stawek opłaty uzdrowiskowej uzyskały ogólne wpływy z tytułu opłaty uzdrowiskowej w wysokości 47 234 746 zł. Jest to kwota niższa o **24 421 243 zł** w porównaniu do roku 2019. W ujęciu procentowym wpływy z tytułu opłaty uzdrowiskowej w 2020 r. w porównaniu do roku 2019 spadły o **34%**. Obniżenie wpływów z opłaty uzdrowiskowej o 24 mln zł w roku 2020, oznacza jednocześnie obniżenie dotacji uzdrowiskowej dla gmin w 2022 roku o **taką samą kwotę**. Wynika to wprost z zasady

określonej w art. 49 ustawy, że kwota dotacji uzdrowiskowej liczona jest w wysokości równej wpływom z tytułu opłaty uzdrowiskowej pobranej w uzdrowisku w roku poprzedzającym rok bazowy w rozumieniu ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Wg danych GUS w roku 2018 z turystycznej bazy noclegowej w gminach uzdrowiskowych i na obszarach ochrony uzdrowiskowej skorzystało 6 271 831 turystów. W 2019 roku było to 6 634 538 turystów, a w roku 2020 jedynie 3 094 921 turystów. Z tych danych widać wyraźnie tendencję wzrostową liczby turystów w okresie przed pandemią COVID-19 (2019 r.) i drastyczny jej spadek w okresie pandemii. W związku z wystąpieniem stanu epidemii COVID-19 w 2020 r. wprowadzono czasowe ograniczenia wykonywania działalności leczniczej polegające na zaprzestaniu udzielania świadczeń w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego oraz rehabilitacji leczniczej (od 14 marca do 14 czerwca 2020 r. oraz od 24 października 2020 r. do 10 marca 2021 r.). Zmieniono również zasady pobytu pacjentów w uzdrowiskach. Od dnia 15 czerwca 2020 r. warunkiem rozpoczęcia leczenia był negatywny wynik testu diagnostycznego w kierunku SARS-CoV-2. Te działania organizacyjne z punktu widzenia sanitarnego były konieczne, ale niewątpliwie przyczyniły się do spadku liczby zainteresowanych pobylem w uzdrowiskach nawet wtedy, kiedy już było względnie bezpiecznie w uzdrowiskach.

Na pogorszenie sytuacji finansowej gmin uzdrowiskowych, wpłynęło także zmniejszenie udziału gmin w podatkach PIT i CIT, zmniejszenie wpływów z czynszów najmu powierzchni handlowej, gastronomicznej i usługowej, konieczność zastosowania ulg w podatku od nieruchomości dla hoteli i pensjonatów, obiektów handlowych i zakładów usługowych, które nie prowadziły działalności gospodarczej.

Z tytułu podatku PIT gminy uzdrowiskowe uzyskały w 2019 r. kwotę 2 765 262 330 zł, a w r. 2020 kwotę 2 714 057 799 zł. Różnica pomiędzy r. 2020 a 2019 wyniosła **51 204 531 zł**. Zmniejszenie wpływów z PIT nie było wynikiem pandemii Covid-19, ale był to skutek zmian podatkowych wprowadzonych w tym podatku (obniżenia PIT, zwolnienia określonych grup społecznych np. młodzież do 26 roku życia itp.) Należy jednak zwrócić uwagę na załamanie się dynamiki wzrostu dochodów z PIT, która miała miejsce w poprzednich latach, a w roku 2019 w odniesieniu do roku 2018 wynosiła w gminach uzdrowiskowych średnio 12%. Tymczasem, w roku 2020 w gminach uzdrowiskowych uzyskała wartość -2%.

Podatek CIT w 2020 wzrósł w gminach o 2% w stosunku do r. 2019, ale podobnie jak PIT stracił na dynamice w okresie lat 2018-2020.

Zdecydowanie pogorszyła się także sytuacja spółek komunalnych, które utraciły przychody z opłat za wodę i ścieki pobierane

od sanatoriów, szpitali uzdrowiskowych, pensjonatów, zakładów gastronomicznych, obiektów handlowych. Spółki komunalne w wyniku pandemii straciły przychody w wysokości **21 852 900 zł**. Na obniżenie przychodów spółek komunalnych miały wpływ niższe wpływy z opłat za wodę i ścieki, okresowe zamknięcia obiektów rekreacji wodnej (baseny, baseny termalne), długotrwałe zamknięcia gastronomii oraz obniżenie wpływów za bilety autobusowe, w związku ze zmniejszeniem liczby pasażerów w komunikacji publicznej i konieczność poniesienia dodatkowych kosztów na uruchomienie większej liczby autobusów, aby spełnić wymogi sanitarne GIS.

W roku 2020 w stosunku do roku 2019 znacznie zwiększyła się też kwota udzielanych przez gminy zwolnień czynszowych i podatkowych i wzrosła ona o **6 093 769 zł**. Było to spowodowane potrzebą wsparcia rodzinnych przedsiębiorców, którzy ze względu na zamknięcie handlu, gastronomii, zakładów usługowych, nagle utracili wpływy finansowe i mieli kłopoty z utrzymaniem się na rynku.

Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych przepisami art. 46 nałożyła na gminy uzdrowiskowe dodatkowe zadania dotyczące:

1) gospodarki terenami, z uwzględnieniem potrzeb lecznictwa uzdrowiskowego,

ochrony złóż naturalnych surowców leczniczych oraz budowy lub innych czynności zabronionych w poszczególnych strefach ochrony uzdrowiskowej;

2) ochrony warunków naturalnych uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowiskowej oraz spełniania wymagań w zakresie dopuszczalnych norm zanieczyszczeń powietrza, natężenia hałasu, odprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, gospodarki odpadami, emisji pól elektromagnetycznych, o których mowa w odrębnych przepisach;

3) tworzenia warunków do funkcjonowania zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego oraz rozwoju infrastruktury komunalnej w celu zaspokajania potrzeb osób przebywających w gminie w celu leczenia uzdrowiskowego;

4) tworzenia i ulepszania infrastruktury komunalnej i technicznej przeznaczonej dla uzdrowisk lub obszarów ochrony uzdrowiskowej, związanej ze spełnieniem warunków, o których mowa w art. 34 ust. 1 pkt 5.

Jako źródło sfinansowania tych zadań wskazała w art. 48 i 49 ustawy, dochody z opłaty uzdrowiskowej i dochody z dotacji uzdrowiskowej. W okresie pandemii gminy uzdrowiskowe nie mogły zaniechać realizacji tych zadań i wykonywały je kosztem innych zadań własnych.

W roku 2020 jak i w roku 2021, pomimo braku wpływów z opłaty uzdrowiskowej, PIT, CIT, zastosowanych ulg i zwolnień podatkowych oraz obniżek czynszów, gminy uzdrowiskowe musiały ponosić pełne koszty utrzymania infrastruktury uzdrowiskowej wydatkując na ten cel zaplanowane środki, które jednak do tych gmin nie wpłynęły, bo środki w postaci opłaty uzdrowiskowej wnoszą kuracjusze i turyści, których w tym czasie nie było. Pomimo tego w okresie pandemii gminy musiały przygotować swoje miejscowości na przyjęcie kuracjuszy i turystów i musiały utrzymywać infrastrukturę uzdrowiskową w pełnej gotowości.

Podsumowując, tylko w roku 2020 dochody gmin uzdrowiskowych i gminnych zakładów i spółek zostały obniżone o kwotę **131 501 263 zł**. W roku 2021 kwota spadku dochodów wyniesie ok. **100 mln zł**, a w roku 2022 tylko z tytułu niższej dotacji uzdrowiskowej wpływy zmniejszyły się o kwotę **24 421 243 zł**. Podobna sytuacja wystąpi w roku 2023, co spowoduje utratę dochodów tej grupy gmin, w latach 2020-2023, w wysokości **256 mln zł**.

W okresie pandemii w gminach nie mających charakteru uzdrowiskowego lub stricte turystycznego wystąpił minimalny ubytek dochodów, spowodowanych pandemią Covid-19. W gminach uzdrowiskowych, gdzie duża część składników dochodów powiązana jest z charakterem prowadzonej działalności (lecznictwo uzdrowiskowe, turystyka,

handel, usługi, transport itd.) ten ubytek jest bardzo znaczący.

W ramach przeciwdziałania kryzysowi gospodarczemu wywołanemu koronawirusem, rząd uruchomił środki w postaci tzw. „tarcz antykryzysowych” i tarcz branżowych. Wsparcie było skierowane głównie do firm i przedsiębiorstw. Zakłady lecznictwa uzdrowiskowego miały zapewnione wsparcie w ramach tarczy antykryzysowej oraz tzw. comiesięczne płatności zaliczkowe wynikające z kontraktów zawartych z NFZ. Uruchomione przez rząd wsparcie nie obejmowało jednak gmin uzdrowiskowych oraz spółek komunalnych.

W związku z przedłużającym się kryzysem pandemicznym, niepewnością co do skuteczności szczepionki i występującymi nadal obawami turystów przed wyjazdem gminy uzdrowiskowe i branża turystyczno-uzdrowiskowa muszą przygotować się, że przyszedł rok, a nawet kolejne lata będą wymagać istotnych zmian w ich funkcjonowaniu.

Monofunkcyjność w rozwoju gmin uzdrowiskowych jest wielkim obciążeniem, które prowadzi **do nadwrażliwości w reagowaniu na kryzysy ekonomiczne**. Jest to bardzo widoczne w momentach kryzysowych. Gminy takie nie są w stanie właściwie reagować na kryzys i mają olbrzymie problemy z dywersyfikacją swojej działalności, bowiem ich działalność poddana jest jeszcze wielu ograniczeniom rozwojowym związanym ze

środowiskiem naturalnym (obszary chronionego krajobrazu, obszary górnicze ustanowione dla wód leczniczych i mineralnych, obszary Natura 2000, parki krajobrazowe, rezerwy przyrody, parki narodowe, chroniona zieleń i wody) i ochroną zabytków (strefy konserwatorskie).

Należy mocno zwrócić uwagę na fakt, że w uzdrowiskach wybór określonej działalności gospodarczej nie jest swobodny. Działalność ta dotknięta jest wieloma ograniczeniami wynikającymi ze szczególnego statusu uzdrowiska, w którym obowiązuje reżim publiczno-prawny służący ograniczeniu działalności gospodarczej pozostającej w konflikcie z ochroną walorów uzdrowiskowych. Ta sytuacja powoduje, że w gminach uzdrowiskowych w stosunku do innych gmin zaczyna się powoli pojawiać **dystans rozwojowy**.

Samorządy gmin uzdrowiskowych od wielu lat podkreślają, że w warunkach gospodarki konkurencyjnej bycie tylko i wyłącznie uzdrowiskiem (z przeważającą działalnością leczniczą) już nie wystarcza. Każde uzdrowisko, aby utrzymać się na rynku musi wykreować nowe produkty turystyczne. Produkty te obejmują zarówno określone w ustawie uzdrowiskowej urzędzenia uzdrowiskowe, ale też usługi turystyczne i rekreacyjne, które są prowadzone na obszarze całego uzdrowiska. Tymczasem, **gminy uzdrowiskowe bez wsparcia zewnętrznego nie mogą same dokonać dywersyfikacji rozwoju** w innych

kierunkach niż te które są związane z lecznictwem uzdrowiskowym i turystyką.

W gminach uzdrowiskowych powinno się na nowo zdefiniować rolę sektora turystycznego i jego niewykorzystanych możliwości w gospodarce krajowej i światowej (szczególnie w kontekście ochrony zdrowia - turystyka uzdrowiskowa, medyczna i sanatoryjna). Jest to istotne nie tylko w kontekście obecnej pandemii, lecz również w kontekście

zachodzących od wielu lat i narastających procesów starzenia się społeczeństw.

Gminy uzdrowiskowe potrzebują dziś nie tylko zrekompensowania utraconych dochodów, ale też wsparcia inwestycyjnego, bo bez tego staną się nie tylko niekonkurencyjne na rynku europejskim, ale też **zwiększać się u nich będzie dystans rozwojowy** do pozostałych gmin w Polsce.

Z ŻYCIA UZDROWISK

645. rocznica lokacji Rymanowa i 145-lecia powstania Uzdrowiska Rymanów-Zdrój

Dnia 19 października 2021 roku obchodziliśmy uroczyste 645-lecie lokacji miasta Rymanów oraz 145-lecie powstania Uzdrowiska w Rymanowie-Zdroju. Obchody rozpoczęły się mszą św. dziękczynną w kościele parafialnym pw. św. Wawrzyńca w Rymanowie. Przewodniczył jej ks. biskup Stanisław Jamrozek z Przemyśla, a homilię wygłosił rodak rymanowski ks. prof. Józef Wołczański.

Uroczyste spotkanie jubileuszowe odbyło się w sali widowiskowej Gminnego Ośrodka Kultury w Rymanowie. Wzięli w nim udział między innymi potomkowie założycieli Rymanowa-Zdroju: Władysław Potocki - prawnuk założycielki Anny z Działyńskich Potockiej oraz praprawnuk Jerzy Potocki.

Historia Rymanowa sięga roku 1376, kiedy książę Władysław Opolczyk wydał w Sannoku akt lokacji miasta Rymanów na prawie

magdeburgskim nadając mu nazwę Ladisavia. Miasto powstało na gruntach wsi Cisna i Ładzin, a na zasadźcę ksiądz wyznaczył Mikołaja syna Rejmana, któremu nadał dziedziczne wójtostwo. Miasto powstało na obronnym wzgórzu w pobliżu ważnych szlaków handlowych prowadzących na Ruś i Węgry.

Z kolei powstanie rymanowskiego kurortu związane jest z odkryciem źródeł wód mineralnych, co miało miejsce dokładnie 16 sierpnia 1876 r. To dzięki hrabinie Annie z Działyńskich Potockiej i jej mężowi Stanisławowi, którzy odkryli źródła wód mineralnych mamy teraz uzdrowisko Rymanów-Zdrój.

Dzisiaj Rymanów-Zdrój to dwa podmioty prowadzące działalność leczniczą. Łącznie w obiektach sanatoryjnych i szpitalnych jest około 1200 miejsc. Rymanów-Zdrój to również około 50 hoteli,

pensjonatów, kwater prywatnych i gospodarstw agroturystycznych.

Z okazji jubileuszu przyznane zostały medale „**Za Zasługi dla Miasta i Gminy Rymanów**”. Medal ustanowiony został w 2010 r. i do tej pory uhonorowano nim 25 osób bądź instytucji. W tym roku medalem zostali uhonorowani: europoseł Bogdan Rzońca, poseł Piotr Babinetz, przewodniczący Sejmiku Województwa Podkarpackiego Jerzy Borcz, marszałek województwa podkarpackiego Władysław Ortyl, Jan Golba - burmistrz Muzszyny, prezes Stowarzyszenia Gmin Uzdrawiskowych RP oraz Rymanowska Orkiestra

Dęta. Medale wręczyli burmistrz Wojciech Farbaniec i przewodniczący Rady Miejskiej w Rymanowie Andrzej Pitrus.

W spotkaniu uczestniczyli zaprzyjaźnieni goście z Ukrainy i Słowacji.

Źródło: *terazkrosno.pl*, Gmina Rymanów

Burmistrz Rymanowa Wojciech Farbaniec z przewodniczącym Rady Miejskiej Andrzejem Pitrusem oraz osobami wyróżnionymi medalem „Za Zasługi dla Miasta i Gminy Rymanów”.

KONKURS EKO HESTIA SPA

Muszyna Laureatem VI edycji konkursu EKO HESTIA SPA

(I. Drozd)

Dnia 8 grudnia 2021 roku poznaliśmy Laureata VI edycji konkursu EKO HESTIA SPA. W tym roku zwyciężyła gmina uzdrowska Muszyna, która jest zarazem pierwszym laureatem konkursu z województwa małopolskiego. Nagrodę w postaci statuetki autorstwa sopockiego rzeźbiarza Tadeusza Foltyna oraz czeku na 100 tysięcy złotych przekazano na ręce dr Jana Golby - burmistrza Muszyny.

Uzdrowiska biorące udział w konkursie EKO HESTIA SPA musiały wykazać się systematycznymi i kompleksowymi działaniami na rzecz ochrony środowiska zrealizowanymi w ciągu ostatnich 5 lat.

- Polskie uzdrowiska często są lokalnymi liderami w zakresie edukacji ekologicznej i źródłem najciekawszych pomysłów oraz nowoczesnych inwestycji, związanych

Statuetka konkursu EKO HESTIA SPA

EKO HESTIA SPA

z *ochroną środowiska* – mówił Leszek Dzierżewicz, długoletni burmistrz Ciechocinka, z-ca prezesa zarządu Stowarzyszenia Gmin Uzdrawiskowych RP, współorganizatora konkursu. - *Konkurs EKO HESTIA SPA to bezcenna okazja, aby zaprezentować je na szerszym forum i stworzyć katalog dobrych praktyk i doświadczeń, z których korzystać mogą wszystkie samorządy.*

Laureata konkursu wybierali eksperci wchodzący w skład komisji konkursowej, w tym prof. Bogusław Sawicki (Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie), dr hab. inż. prof. AGH Alicja Kicińska (Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie), dr Karolina Smętkiewicz (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie), oraz przedstawiciele organizatorów konkursu: Iwona Drozd (kierownik biura SGU RP), Leszek Dzierżewicz (burmistrz Ciechocinka) oraz

Wojciech Fułek (pomysłodawca konkursu, przedstawiciel ERGO Hestia).

Wśród finalistów tegorocznej edycji to właśnie proekologiczne inwestycje i aktywności muzyńskiego uzdrowiska, zrealizowane w latach 2016-2020, zdobyły w tym roku największe uznanie Kapituły konkursu. Zwróciła ona szczególną uwagę na szeroki wachlarz realizowanych zadań proekologicznych, ważnych nie tylko dla mieszkańców i kuracjuszy, ale i dla całego regionu Sądeckizny.

- *Nowo wybudowana oczyszczalnia ścieków na transgranicznej rzece Poprad (usuwająca nie tylko zanieczyszczenia stałe, ale również większość wirusów i bakterii chorobotwórczych, farmaceutyków oraz mikroplastiku), stacja uzdatniania wody, rewitalizacja i budowa sieci kanalizacyjnej oraz wodociągowej świadczą o głębokim zrozumieniu i konieczności ochrony unikatowych zasobów*

EKO HESTIA SPA

EKO HESTIA SPA

przyrodniczych Muszyny, jakimi są wody, nie tylko mineralne i lecznicze, ale również powierzchniowe – stwierdziła prof. Alicja Kicińska z Kapituły Konkursu. - Wartym podkreślenia jest także działanie podjęte w celu ratowania pomnika przyrody „Czarna Młaka” – jeziorka pochodzenia osuwiskowego, znajdującego się na jednym z głównych szlaków migracji ptactwa wodnego prowadzącego dolinę Popradu – dodała.

W przypadku Muszyny imponująca okazała się również sumaryczna wartość wykonanych inwestycji proekologicznych, opiewająca na kwotę ponad 111 mln złotych. Udział środków przeznaczonych na działania proekologiczne w stosunku do wszystkich wydatków gminnych w roku 2020 wyniósł ponad 32% i był zdecydowanie najwyższy wśród rozpatrywanych wniosków.

- Poziom wydatków Muszyny na ekologię to absolutny rekord biorąc pod uwagę wszystkie edycje konkursu EKO HESTIA SPA. Byliśmy również pod wrażeniem ogromnego zakresu, jakości i kompleksowości zrealizowanych na terenie Muszyny prac. Dlatego nie mieliśmy żadnych wątpliwości, kto powinien zostać zwycięzcą VI edycji – powiedział Przewodniczący Kapituły Konkursu, Wojciech Fułek, wieloletni wiceprezes Europejskiego Związku Uzdrowisk, ekspert ERGO Hestii. Sopotcka firma to jedyny polski ubezpieczyciel, którego centrala zlokalizowana jest w uzdrowisku.

- Jesteśmy dumni, że możemy wspierać polskie uzdrowiska w rozwoju ich proekologicznych inwestycji, nie tylko finansowo, ale również zapewniając finalistom odpowiednią ochronę ubezpieczeniową na wypadek szkód środowiskowych – komentuje Mario Zamarripa, dyrektor ds. zrównoważonego rozwoju Grupy ERGO Hestia.

Ekopolisy trafią do tych uzdrowisk, które znalazły się w ścisłym finale tegorocznego konkursu, tj. Muszyny, Ustki, Rabki-Zdrój i Nałęczowa.

EKO HESTIA SPA to jedyny konkurs przeznaczony wyłącznie dla polskich uzdrowisk, w którym oceniane są najciekawsze inicjatywy i inwestycje, związane z ochroną uzdrowiska i edukacją ekologiczną, realizowane systematycznie przez polskie kurorty w poprzedzających 5 latach. Fundatorem nagrody głównej w konkursie jest ERGO Hestia. Dotychczasowi laureaci konkursu EKO HESTIA SPA to: Uniejów, Busko-Zdrój, Inowrocław, Łądek-Zdrój oraz Dębica (uzdrowisko Latošzyn-Zdrój). Konkurs jest organizowany przez Grupę ERGO Hestia oraz Stowarzyszenie Gmin Uzdrowiskowych RP. Zwycięzca może przeznaczyć nagrodę finansową wyłącznie na kolejne inwestycje i działania, związane z ochroną środowiska. Do tej pory przeznaczono już łącznie na ten cel 600 000 zł. W kwietniu 2022 rozpocznie się nabór do kolejnej edycji konkursu.

KONKURS EKO HESTIA SPA

Podsumowanie sześciu edycji konkursu

(W. Fułek)

EKO HESTIA SPA 2015-2022

Konkurs EKO HESTIA SPA jest jedynym polskim konkursem, adresowanym wyłącznie do polskich uzdrowisk. Jego pomysłodawcą, głównym organizatorem i fundatorem corocznej nagrody w wysokości 100.000 zł jest Grupa ERGO Hestia – jeden z największych polskich ubezpieczycieli. Partnerem merytorycznym i organizacyjnym tego przedsięwzięcia jest od samego początku Stowarzyszenie Gmin Uzdrowiskowych RP. Umowę w tej sprawie podpisano podczas międzynarodowego XX Kongresu ESPA (European Spas Association), który odbył się w Sopocie w roku 2015.

ERGO Hestia to jedyne w Polsce towarzystwo ubezpieczeń, którego główna siedziba jest zlokalizowana w uzdrowisku, dlatego idea

zrównoważonego rozwoju jest nam bliska od początku naszej działalności – mówił wtedy Piotr M. Śliwicki, Prezes Grupy ERGO Hestia. Pomysł ufundowania nagrody EKO HESTIA SPA, promującej najbardziej proekologiczne gminy uzdrowiskowe w Polsce, to naturalna konsekwencja naszych dotychczasowych działań w sferze ochrony środowiska.

Od tego czasu zorganizowano już kolejnych VI edycji tego prestiżowego konkursu, w którym polskie uzdrowiska rywalizują o statuetkę sopockiego artysty, Tadeusza Foltyna oraz finansową nagrodę główną, która może być przeznaczona wyłącznie na proekologiczne inicjatywy, projekty i inwestycje. Kapituła co roku ocenia kompleksowe działania, związane z ochroną środowiska,

Uniejów - Laureat I edycji konkursu EKO HESTIA SPA

które polskie gminy uzdrowskowe realizowały przez kolejne 5 ostatnich lat. W sześciu dotychczasowych edycjach konkursu uczestniczyło łącznie 38 polskich uzdrowisk.

Laureatem pierwszej edycji w roku 2016 został Uniejów (woj. łódzkie). Kapituła doceniła wykorzystanie źródeł geotermalnych jako uzupełniającego źródła energii oraz nowatorskie projekty w obszarze edukacji szkolnej, związane z kształtowaniem postaw proekologicznych. Prezes SGU RP, dr Jan Golba stwierdził wtedy m.in.: *„Ekologiczne rozwiązania zastosowane w Uniejowie, w tym przede wszystkim wykorzystanie wód geotermalnych do ogrzewania miasta stawiają go uzdrowisko wysoko również w europejskim rankingu miejscowości uzdrowskowych, a nowatorskie rozwiązania edukacji ekologicznej dla dzieci*

i młodzieży (np. w formie komiksów) godne są naśladowania. Uniejów przeznaczył nagrodę na budowę ścieżek edukacyjnych na terenach zielonych oraz projekt aktywizujący również inne miejscowości – „Uzdrowiska przyjazne przyrodzie”.

Zwycięzcą II edycji w roku 2017 zostało Busko-Zdrój (woj. świętokrzyskie). W jego działaniach doceniono kompleksowe podejście do wykorzystania energii słonecznej oraz zagospodarowania terenów zielonych.

W roku 2018 laureatem konkursu został Inowrocław, nagrodzony m.in. za wprowadzenie ekologicznego transportu miejskiego (cały tabor komunikacyjny został wymieniony na elektryczny) oraz inwestycje zrealizowane w parku uzdrowskowym.

Busko Zdrój - Laureat II edycji konkursu EKO HESTIA SPA

Inowrocław - Laureat III edycji konkursu EKO HESTIA SPA

Łądek Zdrój - Laureat IV edycji konkursu

Głównym laureatem IV edycji (2019) został Łądek-Zdrój, nagrodzony za konsekwentną realizację kompleksowej polityki ochrony środowiska w oparciu o odnawialne źródła energii oraz złoża geotermalne. Jubileuszowa, V edycja w roku 2020 przyniosła zwycięstwo gminy Dębica, która po 75 latach reaktywowała uzdrowisko Latoszyn-Zdrój. Bezkonkurencyjnym zwycięzcą ostatniej edycji okazała się małopolska Muszyna, nagrodzona m.in. za wprowadzenie nowoczesnego systemu zagospodarowania odpadów.

Gmina Dębica - Laureat V edycji konkursu

Konkursowa Kapituła co roku w pierwszej kolejności wybiera uzdrowiska, które awansują do ścisłego finału, (otrzymując roczne polisy ubezpieczeniowe, związane z ewentualnymi szkodami środowiskowymi), aby spośród nich dokonać ostatecznego wyboru kolejnego laureata.

Start kolejnej, VII już edycji konkursu EKO HESTIA SPA zostanie ogłoszony na przełomie kwietnia i maja br.

Wojciech Fułek
(Przewodniczący Kapituły Konkursowej)

Muszyna - Laureat VI edycji konkursu EKO HESTIA SPA

Grupa ERGO Hestia to pionier najbardziej innowacyjnych rozwiązań w sektorze ubezpieczeń. Od 30 lat pozostaje wiarygodnym i niezawodnym partnerem oferującym najwyższej jakości produkty i usługi.

Co roku zapewnia ochronę ponad 3 milionom klientów indywidualnych oraz kilkuset tysiącom firm i przedsiębiorstw.

Grupę ERGO Hestia tworzą dwie spółki ubezpieczeniowe: STU ERGO Hestia SA i STU na Życie ERGO Hestia SA. Spółki Grupy oferują ubezpieczenia dla klientów indywidualnych w zakresie ochrony majątku i życia, a także dla przemysłu oraz małego i średniego biznesu.

Sopockie Towarzystwo Ubezpieczeń ERGO Hestia powstało w 1991 roku. W tym roku obchodzi jubileusz 30-lecia działalności. Dzięki dynamicznemu rozwojowi osiągnęło pozycję największej firmy ubezpieczeniowej spośród powstałych w warunkach gospodarki wolnorynkowej w Polsce. Głównym akcjonariuszem spółek Grupy ERGO Hestia jest międzynarodowy koncern ubezpieczeniowy ERGO Versicherungsgruppe AG, należący do największego reasekuratora, Munich Re.

Prezesem Grupy ERGO Hestia od początku jej funkcjonowania jest Piotr Maria Śliwicki.

PROMOCJA

Wsparcie działalności MŚP z branży turystyki oraz zwiększenie rozpoznawalności Małopolski jako turystycznej marki gospodarczej

(Tu Małopolska)

Niniejsze opracowanie zostało pierwotnie przygotowane i opublikowane w 4 wydaniu magazynu Odkryj Beskid Sądecki.

Projekt „Wsparcie działalności MŚP z branży turystyki oraz zwiększenie rozpoznawalności Małopolski jako turystycznej marki gospodarczej” realizowany przez Fundację Rozwoju Regionów

w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Gmin Uzdrawiskowych RP, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020.

Fundacja Rozwoju Regionów

Realizuje cele społeczne i gospodarcze, poprzez wspieranie rozwoju gospodarki i nauki oraz budowanie powiązań pomiędzy partnerami z sektora biznesowego i społecznego. Od wielu lat współpracuje z Organizacjami społecznymi z Małopolski, Jednostkami Samorządu Terytorialnego w tym gminami uzdrowiskowymi oraz MŚP z ich terenu; w zakresie szkoleń, zapewnienia kadry pracowniczej oraz stażystów (m.in. dla hoteli, pensjonatów, ośrodków i gastronomi). FRR realizuje wiele projektów współfinansowanych z Regionalnego Programu Operacyjnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, jest partnerem JST w wielu projektach współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego jak również współpracuje z Małopolskim Urzędem Pracy oraz Powiatowymi Urzędami Pracy.

[www: f-rr.org](http://www.f-rr.org)

fb: FundacjaRozwojuRegionow

Stowarzyszenie
Gmin
Uzdrowiskowych RP

Stowarzyszenie Gmin Uzdrawiskowych RP

Jest ogólnopolską organizacją skupiającą gminy o podobnym charakterze i profilu działania, które posiadają na swoim terenie uzdrowiska lub obszary ochrony uzdrowiskowej albo też pretendują do uzyskania statusu uzdrowiska. Stowarzyszenie udziela licznych konsultacji i wspomaga procesy uzyskania statusu uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowiskowej gmin, na terenie których istnieje możliwość utworzenia uzdrowiska.

Najważniejszymi zadaniami stowarzyszenia są:

- obrona i reprezentowanie interesów gmin uzdrowiskowych,
- wspieranie wszelkich działań mających na celu rozwój polskich uzdrowisk,
- promocja uzdrowisk w kraju i za granicą.

[www: sgurp.pl](http://www.sgurp.pl)

fb: StowarzyszenieGminUzdrowiskowychRP

Projekt skierowany jest do MŚP działających w branży przemysłu czasu wolnego: m.in. do hoteli/pensjonatów i innych miejsc zakwaterowania, ośrodków spa, przedsiębiorstw agroturystycznych, przedsiębiorstw świadczących usługi z zakresu sportu i rekreacji,

kultury i gastronomii, działających na terenie 8 gmin uzdrowskowych Małopolski: Muszyna, Krynica- Zdrój, Piwniczna- Zdrój, Szczawnica, Rabka- Zdrój, Uście Gorlickie, Czarny Dunajec, Kraków Swoszowice.

Gmina Muszyna

Gmina Krynica- Zdrój

Gmina Piwniczna- Zdrój

Gmina Szczawnica

Gmina Rabka- Zdrój

Gmina Uście Gorlickie

Gmina Czarny Dunajec

Gmina Kraków Swoszowice

Cele

- **Stworzenie:**

strony internetowej

www.tumalopolska.pl

aplikacji

play.google.com/store/apps/details?id=pl.tumalopolska

oraz bazy usług inwestycyjnych

tumalopolska.pl/pl/bazainwestycyjna

- **Targi krajowe i zagraniczne (VR: wycieczki wirtualne, indywidualne spacery, e-katalogi)**
- **Warsztaty dla MŚP**

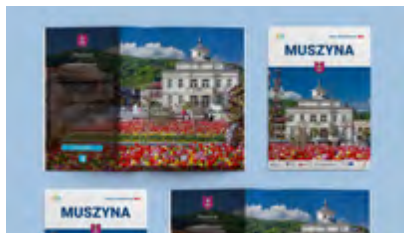

Produktami zrealizowanymi w ramach projektu są mi in.:

spacery wirtualne dla 8 wycieczek tematycznych oraz 48 obiektów MŚP

interaktywne e-katalogi dla 8 wycieczek tematycznych, 8 gmin oraz 48 obiektów MŚP

Do udziału w projekcie zapraszamy przedsiębiorców branży turystycznej, z sektora MŚP, świadczących usługi na terenie gmin projektowych.

Szczegółowe informacje:

www.tumalopolska

projekt@sgurp.pl

tel. 505 093 272

PREZENTACJA GMIN CZŁONKOWSKICH SGU RP

Gmina Czarny Dunajec

Czarny Dunajec to jedno z najmłodszych polskich uzdrowisk. Jego położenie w regionie Podhala sprawia, że jest to niezwykle interesujące miejsce. Górski klimat, złoża torfu borowinowego i okoliczne atrakcje są ciekawą alternatywą dla popularnych tatrzańskich miejscowości. Blisko stąd jest w góry, do Zakopanego czy na Słowację. Obszar gminy Czarny Dunajec pod względem administracyjnym znajduje się w południowej części województwa małopolskiego, w powiecie nowotarskim. Gmina usytuowana jest pomiędzy Tatrami, Gorcami, a Beskidem Żywieckim, leży nad Czarnym Dunajcem (dorzecze Bałtyku) i dopływami Czarnej Orawy (dorzecze Morza Czarnego). Przez gminę przebiega więc Europejski Dział Wodny. Miejscowość posiada zróżnicowane ukształtowanie terenu, gdyż w dużej części ma charakter równiny, który tworzy Kotliną Orawsko-Nowotarską z licznymi

torfowiskami wysokimi, jednak płynące tam potoki przypominają o bliskim sąsiedztwie gór i nadają jej niepowtarzalny charakter.

Działania mające na celu uzyskanie statusu obszaru ochrony uzdrowiskowej przez Gminę Czarny Dunajec były podejmowane od roku 2013. Zaowocowały one nadaniem takiego statusu w drodze Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 maja 2016 r., w sprawie nadania statusu obszaru ochrony uzdrowiskowej sołectwom: Czarny Dunajec i Piekielnik. Nie ma tu jeszcze możliwości specjalistycznego leczenia, ale występuje torf wykorzystywany w zabiegach borowinowych na ternie kraju i za granicą. Borowina wciąż eksploatowana jest w miejscowości Piekielnik. Ponadto, charakter leczniczy wykazują wody termalne z odwiertu w Chochołowie. Jedynym ośrodkiem wykorzystującym obecnie te surowce jest rekreacyjne miasteczko

Baligówka, fot. Łukasz Sowiński

wodne — Chochołowskie Termy. Zwraca się też dużą uwagę na wartości zdrowotne klimatu, w tym te związane z jakością powietrza, które zostały opisane w operacie uzdrowskim. Docelowo mają tu być leczone schorzenia ortopedyczno-urazowe, reumatologiczne i ginekologiczne. W okolicznych hotelach i pensjonatach można już znaleźć SPA, w których oferowane są masaże i różnorakie zabiegi pielęgnacyjno-relaksacyjne. Gmina obecnie prowadzi prace w celu uruchomienia i zagospodarowania uzdrowiska — prowadzone są działania związane z dostosowaniem planu miejscowego oraz prace koncepcyjne.

Krajobraz gminy posiada wysokie walory estetyczne. Z jednej strony wpływa na to lokalizacja i ukształtowanie gminy – z położoną w centrum kotliną oraz okalającymi ją pasmami wzgórz oraz widokiem na pasma górskie, w tym Tatry. Drugim czynnikiem jest bogactwo przyrodnicze i krajobrazowe obszaru torfowisk wysokich, borów bagiennych i innych siedlisk torfowiskowych. Tworzą one rozległe kompleksy roślinności nietypowej dla tej szerokości geograficznej – o charakterze borealnym i subborealnym. Dodatkowo znaczne rejon gminy mają charakter leśny, łąkowy oraz rolniczy (łąki ekstensywnie wykorzystywane). Niski poziom chemizacji rolnictwa wpływa na występowanie licznych gatunków ptaków, w tym również tych

Ścieżka rowerowa fot. pstrykawka.pl

unikatowych na skalę Polski. Szczególnym przykładem jest cietrzew, którego populacja na tych terenach jest jedną z najliczniejszych w Polsce.

Gmina ciągle zmienia swój charakter z typowo rolniczego, o bardzo rozbudowanej strukturze gospodarstw, na turystyczny, ale również produkcyjno usługowy (szybki wzrost liczby niewielkich przedsiębiorstw). Rejon Czarnego Dunajca słynie z licznych ekip budowlanych znanych w całej Polsce.

Będąc w gminie Czarny Dunajec warto odwiedzić „Historyczno-kulturowo-przyrodniczy szlak wokół Tatr”— widokową trasę rowerową przebiegającą przez Czarny

Dunajec i biegnącą wokół Tatr przez Polskę i Słowację. Łącznie w gminie funkcjonuje już ponad 50 km tras rowerowych, w większości asfaltowych, ale również szutrowych i leśnych. Są to trasy stosunkowo płaskie, przyjazne dla amatorów oraz rowerowej turystyki rodzinnej. Gmina dba również o upowszechnienie jazdy na rowerze, współpracując z MZKOL i innymi organizatorami imprez takich jak rodzinny Piknik Rowerowy, Mini Podhale Tour.

W gminie zachowały się liczne zabytki. Drewniana zabudowa Chochołowa stanowi żywy skansen ludowej architektury i jako zabytek wyjątkowy objęta jest ochroną konserwatorską. W miejscowości Chochołów warto

również odwiedzić Centrum Promocji i Ochrony Torfowisk czy Muzeum Powstania Chochołowskiego.

Ogromną popularnością cieszą się także nowoczesne Chochołowskie Termy, które są największym kompleksem basenów termalnych w Polsce. Przy tym są malowniczo położone, bo na Podhalu, niemalże u stóp Tatr Zachodnich. Chochołowskie Termy są na tyle duże i różnorodne, że spokojnie można spędzić tu cały dzień. Odnajdą się tu zarówno dzieci, jak i osoby dorosłe oraz starsi. Dzień spędzony na termach może być dniem relaksu i wyśmienitej zabawy. Kompleks składa się ze strefy basenowej, strefy leczniczej, Saunarium, SPA, Centrum Sportu i strefy

gastronomicznej. Strefa basenowa i lecznicza to dwie najpopularniejsze strefy w Chochołowskich Termach. Można w nich znaleźć baseny termalne z wieloma atrakcjami dla małych i dużych, baseny wewnętrzne i zewnętrzne (jeden ze sztuczną plażą) i basen z placem zabaw dla dzieci. Strefa lecznicza to także beczki termalne z surową wodą siarkową i basen termalny z wodą solankową jodowaną. Wśród atrakcji są stanowiska do masażu, sztuczne fale, rwąca rzeka, zjeżdżalnie rurowe i basen — statek. Dla bardziej aktywnych jest basen pływacki, boisko do siatkówki plażowej i koszykówki.

Na terenie gminy znajduje się również wiele obiektów infrastruktury

Zabytkowa architektura Chochołowa fot. Adam Mólka

sportowo-rekreacyjnej: lodowisko kryte, hale sportowe, boiska sportowe w tym boisko ze sztuczną nawierzchnią oraz dwie skocznie narciarskie dla dzieci. W sezonie zimowym w miejscowości Czerwienne działa wyciąg narciarski „CzerwienneSki”.

Cechą wyróżniającą ten region jest przywiązanie do tradycji. To tutaj można spotkać mieszkańców ubranych w stroje regionalne, usłyszeć pieśni oraz zobaczyć tańce góralskie. Na terenie gminy od lat działa kilkanaście zespołów góralskich. Corocznie organizowane są tu liczne imprezy regionalne o dużym znaczeniu kulturowym, największą popularnością cieszą się Gminne Dożynki Hołdymas. Cyklicznie odbywają się również konkursy i przeglądy śpiewu góralskiego, które trwale

wpisały się w kalendarz imprez Podhalańskich — jak Muzykowanie na Duchową Nutę, czy Papieska Majówka na Bachledówce. Miejscem często odwiedzanym przez turystów jest Kościół pod wezwaniem Matki Bożej Jasnogórskiej na Bachledówce — miejsce niegdyś chętnie odwiedzane przez ks. Prymasa Stefana Wyszyńskiego oraz późniejszego papieża — ks. Kardynała Karola Wojtyłę.

Gmina Czarny Dunajec w każdym zakątku oferuje coś niezwykłego, niepowtarzalnego i oryginalnego: zabytkowe zagrody i domy, przydrożne kapliczki, pomniki przyrody, ogromne niezurbanizowane przestrzenie. Urokliwe miejsca i spokój sprawiają, że jest to idealne miejsce na weekendowy wypoczynek czy rodzinne wakacje.

PREZENTACJA GMIN CZŁONKOWSKICH SGU RP Gmina Górowo Iławeckie

Gmina Górowo Iławeckie, położona w północnej części województwa warmińsko-mazurskiego, w powiecie bartoszyckim, graniczy bezpośrednio z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej. Największą jej miejscowością jest położony centralnie Kamińsk liczący ok. 900 mieszkańców. Pozostałe większe wsie to Kandyty, Piasty Wielkie i Pieszkowo. Osie komunikacyjne gminy stanowią drogi wojewódzkie nr 511 i 512, najbliższe większe ośrodki miejskie to Olsztyn (75 km), Elbląg (90 km) i Gdańsk (150 km). Do Kaliningradu po rosyjskiej stronie granicy jest ok. 60 km.

Ponad 30% powierzchni gminy zajmują lasy. Jej północna część zawiera różnorodne zbiorniki wodne. Ze względu na wybitne walory przyrodnicze, ponad 75% terytorium gminy objęte jest obszarem chronionym Natura 2000 pod nazwą „Ostoja Warmińska”.

Tu znajduje się Żywkowo, które nosi miano Europejskiej Stolicy Bociana Białego (w miejscowości jest 6 zamieszkałych gospodarstw i 52 bocianie gniazda, co daje średnio 6 bocianów na jednego mieszkańca). Co roku przylatuje tu około 100 bocianów, a odlatuje 200.

Każdy, kto zawitał w gminie, wie że to miejsce, w którym można zwolnić tempo i w którym nie sposób się nie zakochać.

Obcując z tymi przepięknymi okolicami, można śmiało stwierdzić, że górowszczyzna stanowi doskonałą ofertę dla osób szukających wypoczynku i spokoju na łonie natury, wśród ciekawych obiektów przyrodniczych i malowniczych krajobrazów, a także licznych zabytków architektonicznych.

W średniowieczu tereny dzisiejszej Gminy Górowo Iławeckie zamieszkiwali Prusowie

Pawilon uzdrowskiowy w trakcie budowy. Fot. Archiwum Gminy Górowo Iławeckie

z plemienia Natangów. Ich najwybitniejszym przedstawicielem był Herkus Monte – wódz II powstania pruskiego przeciwko Zakonowi Krzyżackiemu, pierwowzór mickiewiczowskiego Konrada Wallenroda. Powstanie rozpoczęło się w 1260 r. i trwało 14 lat, aż do śmierci bohaterskiego natangijczyka. Dalsze dzieje Natangii to władztwo Krzyżaków (Prusy Zakonne), następnie sekularyzacja zakonu po Hołdzie Pruskim w 1525 r. (Prusy Książęce), a później Królestwo Prus, z którego docelowo wyłoniły się Prusy Wschodnie (Ostpreußen). W okresie wojen napoleońskich na terenach tych odcisnęła swoje piętno sam „bóg wojny”: najpierw jego wojska starty

się z Rosjanami w bitwie pod Hoff (obecnie Dwórzno) 6 lutego 1807 r., a dzień później szarża kawaleryjska zapoczątkowała dwudniową bitwę pod Pruską Hławką (Preussisch Eylau) – starcie niezwykle krwawe i uznawane za nierozstrzygnięte. Sam Napoleon Bonaparte dowodził wojskami ze wzniesienia w Warszawajtach, zwanego od tej pory Górą Napoleona. Po II wojnie światowej Prusy Wschodnie zostały podzielone między Polskę i Związek Radziecki, a górorszczyznę zasiedliła przede wszystkim ludność napływowa – głównie z centralnej Polski, kresów wschodnich, a także ludność

pochodzenia ukraińskiego przesiedlona z terenów wschodnich w ramach akcji „Wisła”.

Uzdrowisko zaczęło powstawać w 2013 roku, za sprawą działań Bożeny Olszewskiej-Świątaj (pełniącej funkcję wójta nieprzerwanie od roku 2006). Najważniejszą przesłanką były zidentyfikowane i udokumentowane jeszcze pod koniec ubiegłego wieku złoża borowiny – jedne z największych w Polsce (29 ha, ponad 754 tys. ton) położone w północno-wschodniej części gminy. Obszar ten posiadał funkcję uzdrowską już przed II wojną światową. W położonej nieopodal Nowej Wsi Łławeckiej (wówczas Neuendorf – tereny te należały do Prus Wschodnich) funkcjonowało sanatorium chorób płuc. To tam pobierano próbki do badań i uzyskano świadectwo potwierdzające właściwości lecznicze tutejszej borowiny. Ponadto

udokumentowano właściwości lecznicze lokalnego klimatu i opracowany został operat uzdrowski. W efekcie 24 marca 2016 roku decyzją Ministra Zdrowia na terenie gminy Górowo Łławeckie ustanowiony został obszar ochrony uzdrowskiej, położony w północno-wschodniej części gminy (jego centrum stanowi miejscowość Nowa Wieś Łławecka położona wśród sosnowych lasów). Ostatnim aktem prawnym jest Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia z dnia 21 października 2019 r. w sprawie nadania statusu obszaru ochrony uzdrowskiej sołectwom: Gałajny, Czyprki i Woryny położonym na obszarze gminy.

Kierunki lecznicze w powstającym uzdrowsku to choroby ortopedyczno-urazowe, reumatologiczne oraz choroby górnych i dolnych dróg oddechowych. Aktualnie

Wizualizacja pawilonu uzdrowskiego i zakładu przyrodoleczniczego fot. Archiwum Gminy Górowo Łławeckie

Bociania Wieś Żywkowo, fot. Archiwum Gminy Górowo Iławeckie

powstają tam obiekty lecznicze: zakład przyrodolecniczy z basenem i infrastrukturą techniczną; pawilon uzdrowiskowy z pijalnią wód i salami do hydroterapii, masażu i grotą solną; tężnie solankowe z wiatą inhalacyjną. Wybudowana zostanie także ścieżka kinezyterapeutyczna z obiektami towarzyszącymi, siłownia zewnętrzna, a także ścieżki rowerowe. Obiekty te powstają przy finansowym wsparciu funduszy unijnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014--2020. W planach jest także budowa sanatorium i innych zakładów lecznictwa

uzdrowiskowego. Równolegle tworzona jest infrastruktura towarzysząca: wybudowana została nowa, ponad trzykilometrowa droga dojazdowa do Nowej Wsi Iławeckiej (dofinansowana ze środków Funduszu Dróg Samorządowych), powstaje sieć kanalizacji sanitarnej i oczyszczalnia ścieków wsparta funduszami z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 i Funduszu Inwestycji Lokalnych, rozbudowana będzie stacja uzdatniania wody zapewniająca zaopatrzenie uzdrowiska w wodę. W trakcie opracowania jest dokumentacja na wykonanie drogi o długości ok. 7 km łączącej uzdrowisko

z drogą krajową nr 51, w bezpośredniej bliskości od przejścia granicznego z Rosją.

Poza walorami leczniczymi warto także skupić uwagę na lokalnych atrakcjach turystycznych i odwiedzić: wspomniane wcześniej Żywkowo, zabytkowe kościoły w Pieszkowie i Janikowie, neoklasycystyczny pałac w Nerwikach, oficynę dworską w Ste-dze Małej; wspiąć się na najwyższy punkt Wzniesień Górowskich – Górę Zamkową (216 m n.p.m.) w Dzikowie oraz trochę niższą Tajemniczą Górę w Pareżkach, znaną m. in. z poszukiwań Bursztynowej Komnaty. W Kamińsku można poczuć adrenalinę w parku linowym, na zjeździe popularną tyrolką czy jedynym na tych terenach skoku wahadłowym, pozwalającym doświadczyć stanu nieważkości. Po przeżytych emocjach warto zrelaksować się na plaży i wyspie miejscowego zbiornika wodnego.

Do wszystkich tych miejsc można dotrzeć szlakami rowerowymi (w tym ogólnopolską trasą GreenVelo) oraz ścieżkami dydaktyczno-historycznymi. Jedna z nich upamiętnia wspomnianego wcześniej Herkusa Monte; druga prowadzi przez obiekty przedwojennego poligonu Stablack.

W centrum gminy znajduje się miasto Górowo Iławeckie – najmniejsza obszarowo gmina w Polsce. Do jego najciekawszych zabytków należą m.in. unikatowe Muzeum Gazownictwa, bogato wyposażone Muzeum Miejskie, ratusz oraz cerkiew greckokatolicka (dawny kościół ewangelicki) z ikonostasem Jerzego Nowosielskiego, neogotycki kościół rzymskokatolicki z końca XIX w. czy pochodzące z tego okresu kamieniczki w centrum miasta. Warte odwiedzenia są także pozostałości dawnych murów miejskich, wieża ciśnień, cmentarz żydowski oraz ukraińska izba pamięci.

PREZENTACJA GMIN CZŁONKOWSKICH SGU RP

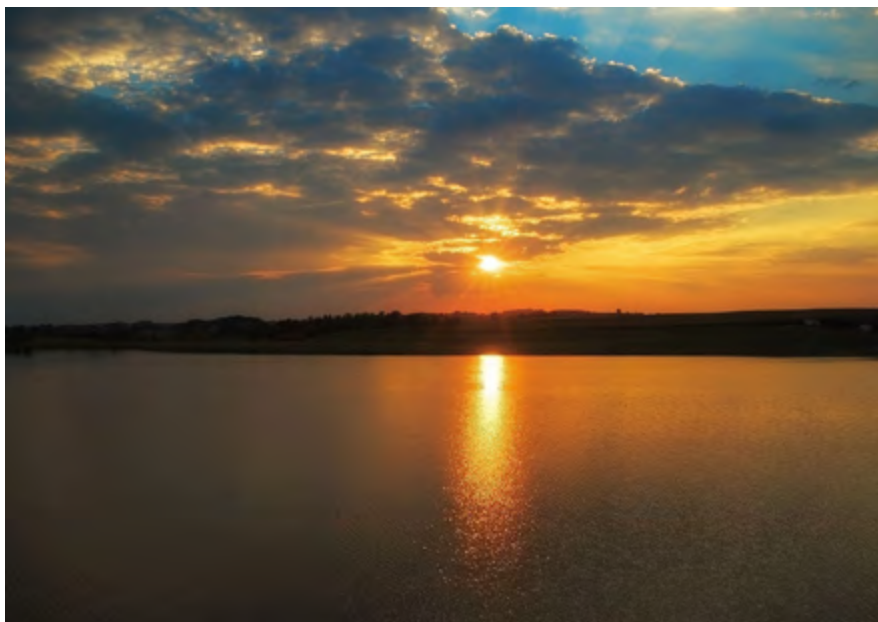
Gmina Kazimierza Wielka

Kazimierza Wielka to niewielka miejscowość położona w województwie świętokrzyskim. Jest ośrodkiem centralnym gminy oraz siedzibą powiatu kazimierskiego. Jej dobra komunikacja sprawia, że miasto jest intensywnie powiązane zarówno z położonym o 50 km na południe Krakowem, jak i z odalonymi o niespełna 100 km Kielcami.

Badania przeprowadzone na terenie gminy wykazały, że na głębokości około 700 metrów znajduje się prawdziwy skarb - miliardy metrów sześciennych wody o temperaturze 28 stopni Celsjusza. To jedno z największych w Europie, już eksploatowanych złóż. Skład chemiczny odkrytych wód wskazuje, że są to wody lecznicze, pomagające przy schorzeniach narządów ruchu, reumatologicznych, ortopedyczno-urazowych czy chorobach skórnych.

Pierwsze informacje na temat wyjątkowego składu chemicznego kazimierskich wód pochodzą z lat 60-tych XX wieku, kiedy to na potrzeby poszukiwania ropy naftowej i gazu ziemnego wykonano w rejonie odwierty badawcze. W 2015 roku, wywiercono otwór przeznaczony do eksploatacji wód termalnych na potrzeby ciepłownicze, który wykazał istnienie wód podziemnych oraz duży poziom mineralizacji.

W 2016 roku Minister Zdrowia podpisał decyzję potwierdzającą możliwość prowadzenia lecznictwa uzdrowiskowego na terenie trzech sołectw: Cudzynowice, Donosy, Słonowice i w samej Kazimierzy Wielkiej. Ponadto, na podstawie świadectw potwierdzających właściwości lecznicze naturalnych surowców i odpowiednie właściwości klimatyczne, ustalił także dla obszaru ochrony uzdrowiskowej Kazimierza Wielka

Zachód nad zalewem fot. Marcin Hołda

następujące kierunki lecznicze: choroby reumatologiczne, osteoporoza, choroby kardiologiczne i nadciśnienie. W sierpniu 2018 roku Ministerstwo Zdrowia podpisało decyzję o możliwości prowadzenia lecznictwa uzdrowiskowego na terenie trzech sołectw i Kazimierzy Wielkiej.

W sąsiedztwie funkcjonującej pływalni Wodny Raj, działającej od 2006 roku powstaje kompleks basenów termalnych (mały i duży basen) wraz z sauną, jacuzzi i placem zabaw. Ze względu na wykorzystanie wód termalnych, basen leczniczy będzie miał charakter całoroczny. Woda termalna została doprowadzona do Kazimierzy Wielkiej

z Cudzynowic. Zawartość składników swoistych wskazuje na możliwość wykorzystania wód w balneoterapii (kąpeli leczniczych oraz kuracji pitnych).

Woda siarczkowa posiada wiele zdrowotnych właściwości i pomaga w leczeniu wielu chorób: wspiera terapię miażdżycy, cukrzycy i dny moczanowej, ma właściwości bakteriobójcze i przeciwpałozyniczne, zmiękcza i wygładza skórę. Kąpiel w niej jest szczególnie korzystna dla ludzi z chorobami reumatycznymi, bólami kręgosłupa i kończyn, dyskopatiami, stanami pourazowymi po uszkodzeniach narządu ruchu. Warto podkreślić, że spośród wszystkich

Kazimierza Wielka z lotu ptaka, fot. Marcin Hołda

udokumentowanych zasobów wód siarczanych na terenie województwa świętokrzyskiego wody z Cudzynowic mają najwyższą temperaturę i charakteryzują się największymi zasobami eksploatacyjnymi.

Ma powstać również budynek w kształcie nawiązującym do megalitycznych grobowców odkrytych w Słonowicach, w którym przewiduje się między innymi komorę solną oraz pomieszczenie na ekspozycje archeologiczne.

Basen geotermalny ma zostać oddany do użytku na jesieni br., to będzie pierwszy odkryty basen leczniczy w Polsce.

Władze samorządowe gminy Kazimierza Wielka w najbliższym czasie planują również budowę tężni solankowej. Będzie to duży obiekt z zadaszeniem, w formie parkowej altany, pod którą goście będą mogli odpocząć, korzystając ze zdrowotnych, inhalacyjnych właściwości. Klasyczna tężnia to budowla z drewna i gałęzi tarniny, służąca do zwiększenia stężenia soli w solance. Działa także jako wielki filtr powietrza. Mikroklimat powstały wokół tężni wykorzystywany jest w leczeniu schorzeń górnych dróg oddechowych, nadciśnienia tętniczego, alergii, nerwicy i wielu innych chorób.

Budowa w/w obiektów nie jest jedyną inwestycją przybliżającą Kazimierzę Wielką do uzyskania statusu uzdrowiska. Obszar o powierzchni ok. 100 ha zostanie przeznaczony pod zabudowę zdrową – parki, deptak, pijalnia wód oraz obiekty sanatoryjne.

W niedalekiej odległości od basenu termalnego, w Słonowicach, znajdują się grobowce megalityczne, sprzed ponad 5000 lat. To budowle zbudowane z ziemi, kamieni i drewnianych bali, przypominają duże nasy py ziemne, kryją w środku drewniane lub kamienne komory wewnętrzne. Podobne budowle w Europie znajdują się jedynie na Wyspach Brytyjskich.

Oprócz budowy obiektów typowo uzdrowiskowych, gmina Kazimierza Wielka zgodnie z hasłem „Rowerem po zdrowie”, inwestuje w turystykę i rekreację rowerową. Do użytku została oddana ścieka rowerowa o długości 34 km łącząc Wiślicę z Małopolską .

Jak powszechnie wiadomo, aktywność fizyczna znacząco poprawia nie tylko samopoczucie, ale stanowi też skuteczną barierę przed chorobami cywilizacyjnymi, takimi jak np. otyłość.

Podstawowym narzędziem związanym z leczeniem chorób układu krążenia oraz rehabilitacji stawów i narządów ruchu jest

wszelkiego rodzaju ruch. Dlatego jazda na rowerze jest znakomitym uzupełnieniem dla przyszłej oferty uzdrowskiej. Pod kątem przyszłych kuracjuszy gmina zamierza na swoim terenie utworzyć wypożyczalnię rowerów, z których będą mogli skorzystać również turyści oraz wszyscy inni amatorzy jazdy na rowerze, którzy będą mieli do dyspozycji nowo wybudowaną, oznakowaną 24 kilometrową ścieżkę rowerową, przemierzającą najciekawsze krajobrazowo zakątki naszej gminy. Oficjalne otwarcie ścieżki planowane jest na II połowę 2021 roku. Na ścieżce planowane jest utworzenie dwóch miejsc postojowych na rowerzystów w miejscowościach Sieradzice i Gabułów. Kazimierska ścieżka rowerowa jest częścią 38 kilometrowej trasy rowerowej ciągnącej się od granicy województwa małopolskiego, aż

do Wiślicy. W przyszłości ścieżka rowerowa połączy gminę Kazimierza Wielka z Krakowem. Miłośnicy dwóch kółek korzystając ze ścieżki, będą mogli podziwiać piękno lokalnego krajobrazu, przemierzać malownicze, czasami wymagające, ale zawsze dające wiele satysfakcji, trasy biegnące dawnymi torowiskami, leśnymi duktami, a także drogami asfaltowymi, o niskim natężeniu ruchu drogowego. Stopień trudności ścieżki można określić jako łatwy. Przeciętny rowerzysta nie powinien mieć problemów z jej pokonaniem.

Ze względu na walory widokowe, ścieżka będzie doskonale nadawać się na niedzielne wypady za miasto, szczególnie w okresie letnim, jak również w jesienne, ciepłe i suche dni. Na całej długości ścieżki znajdą się informacje dotyczące fauny i flory ziemi kazimierskiej.

Wizualizacja tężni solankowej fot. Archiwum gminy Kazimierza Wielka

ISSN 2543-9766